

Sporazum pred g. Mačkom

Zgodovinska seja v Zagrebu, na kateri so zastopniki beograjskega dela Združene opozicije izročili dr. Mačku v odobritev končno veljavno besedilo sporazuma.

Dr. M. Korun:

Vsebina sporazuma

Naloga sporazuma je najti edino pravilno in možno pot za enotno rešitev vseh perečih vprašanj

Dokler besedilo sporazuma med Združeno beograjsko in med zagrebško opozicijo ni podpisano in dokler ne bodo o njem obveščeni odločujoči faktorji, javnost za vsebino sporazuma ne bo zvedela.

Zato moramo smatrati vse, kar piše časopisje o tej stvari, za domneve in ugibanja.

Vendar pa smatramo za gotovo, da bo sporazum vseboval samo načelne poglede na vprašanja, kako doseči novo notranjo ureditev naše države, ne bo pa se spuščal v podrobnosti.

Nasprotniki sporazuma poskušajo že vnaprej dokazovati, da bo to slaba stran sporazuma. Ta dokaz se jim ne more posrečiti.

Če pogledamo razvoj celotnih dolgoletnih naporov za dosego sporazuma, vidimo, da vse dotlej niso rodili uspeha, dokler je vsaka stranka povdarjala, česa noče in kaj jo od drugih loči.

Kakor hitro pa se je postavilo vprašanje pozitivno: na kateri načelni vprašanja gledajo sporazumevaloče se stranke z enakimi pogledi — je prišlo do sporazuma.

Če je bilo mogoče doseči soglasje v glavnih načelnih vprašanjih, smemo upravičeno pričakovati, da ga bo mogoče doseči, kadar pride čas za to, tudi v vseh drugih vprašanjih, tičočih se nove notranje preureditve države.

Neposredna svrha sporazuma je, da se najde nova skupna pot, ki naj privede do sporazumne nove notranje ureditve naše države, kajti pokazalo se je, da so dosedanja pota naše notranje politike ustvarila nevzdržno situacijo.

Sporazum je to novo pot našel. Načela naše notranje politike naj se iz bistva menjajo, kar naj bo garancija za popolno ozdravljenje vseh notranjepolitičnih težkoč.

Kdor bo sporazum grajal, češ, da ne rešuje dokončno vseh spornih vprašanj, ta gleda na bistvo sporazuma nepravilno. Sporazum ni napravljen za to, da vsa ta vprašanja takoj in vnaprej reši, nego zato, da najde edino pravilno in možno pot za njihovo rešitev in da zedini v enoten blok vse one stranke, ki so osvojile načela te nove smeri naše notranje politike.

Dr. Dinko Puc:

Hrvati

Kdor bi odklonil njihovo roko sprave, bi zakrivil greh, ki bi se maščeval nad vso Jugoslavijo

Oficijelno smo s Hrvati veliki prijatelji. Prepevamo njihove pesmi, oni naše, pijemo njihovo vino, oni naše, oni posejajo naše planine, mi njihovo morje in na videz je vse v redu. A vendar vemo, da nekaj še manjka. Manjka tisto zaupanje, ki je potrebno, da se razvija med širokimi plastmi ljudstva ona simpatija, ki je šele v stanu ustvarjati popolno soglasje in pripravljenost za velika dejanja in dogodke.

Nam je pač Zagreb nekoliko tuj radi švabčarenja in židovstva; njim pa se mi ne dopademo, ker imamo preveč Korošcev in njegovih prijateljev. Toda Zagreb ni hrvaški narod in Korošec še zdavnaj ne predstavlja vseh Slovencev. Kdor hoče vzljubiti Hrvate, mora med nje, predvsem med hrvaške kmete.

Vsled napačnega gledanja smo si Slovenci često napravljali napačno sliko. Zlasti smo preradi generalizirali posamezne pojave protidržavne agitacije. In tako so se naši ljudje prav za prav vedno začudili, kadar so jih vsakdanji dogodki poučili, da je Hrvat prav tako udan svojemu kralju in da prav tako ljubi to državo, kakor ostali Jugoslovani. Presenečeni so bili, ko so slišali o ogromnem navdušenju, s katerim je Hrvaška pozdravljala obisk pokojnega kralja Aleksandra; presenečeni, ko so videli odkrito žalovanje in solze hrvaškega naroda ob njegovi smrti; presenečeni še celo te dni, ko se je po Sloveniji «iz najboljših virov» širila vest, da se hrvaški rezervisti niso odzvali pozivu na velike manevre ob Kolpi, pa so naknadno izvedeli iz najvišjih vrst, da so se prav Hrvati v polni meri odzvali in odlično vršili svojo vojaško dolžnost.

Ali niso bili govori pok. Radića vedno prevzeti največje lju bezni do kralja in domovine? Ali so že pozabljene njegove besede na smrtni postelji? Kdo nam daje pravico, da bi odrekli vero v poštenje, zvestobo, moštost in krepkost Hrvatov, če smo videli, da je njihov veliki vodja ostal zvest državi kljub temu, da so ga psovali in obrekovali ter vlačili po ječah; ostal zvest tudi še potem, ko so njega in njegove tovariše napadli v skupščini s streli ter tudi njemu zadali smrtni udarec! Kloniti je treba glavo iz spoštovanja pred moralno veličino tega moža.

Tudi sedaj so Hrvati znova pokazali svojo zvestobo državi in pripravljenost, da sodelujejo pri njenem ozdravljenju, ko so potom pravkar sklenjenega sporazuma ponovno ponudili roko v spravo. Z veseljem kvitiramo to gesto v trdni nadi, da se ne bo našel nihče, kdor ljubi Jugoslavijo, ki bi hotel ponujeno roko odbiti. Preveliko odgovornost bi prevzel nase tisti, ki bi ne razumel važnosti in pomembnosti tega trenutka. Napravlil bi greh, ki bi se maščeval nad njim, nad nami in državo.

Zadnje delo na sestavi končnega besedila

Beograjski del Združene opozicije je imel posvetovanja o končni redakciji besedila sporazuma vse pretekle dni in je dokončal svoje obsežno delo s polnim uspehom in v popolni soglasnosti šefov vseh treh skupin. Razumljivo je, da podrobnosti tega besedila niso bile takoj izročene javnosti. To se je zgodilo iz razloga, ker se za to ni pokazala nobena nujna potreba, saj je vendar vse zaključno redakcijsko delo temeljilo na vsestranski soglasnosti, ki se je javno in vidno manifestirala pred petnajstimi dnevi o priliki prvega sestanka z g. dr. Mačkom, ki je sporazum že takrat v načelu z veseljem in neprikritim navdušenjem odobril. Že takratno ravnanje g. dr. Mačka je vzbudilo v krogih, ki so dosledni, zagriženi nasprotniki sedanjega zgodovinskega sporazuma Hrvatov in Srbov, mnogo neresnih domnevanj in otipljivih zahrbtnih intrig. Široka narodna javnost je te intrige in brezplodna podtikanja na rovaš obeh delov Združene opozicije, beograjskega in zagrebškega, prav resno obsodila in spontano zavrnila. Večjega potrdila in priznanja s strani večine naroda nihče ni pričakoval, niti ni bilo potrebno.

Vsaka nestrpnost zaradi nekaj dni, ki so potekali med takratnim sestankom in včerajšnjo zgodovinsko sejo v Zagrebu, je odveč. Zavedati se moramo vsi, da se razpravlja in končno urejuje veliko, resno zgodovinsko vprašanje, ki terja od svojih ustvariteljev postavitev trdnih, trajnih temeljev, ki bodo morali kljubovati marsikateremu sovražnemu valu in premnogim zlonamernim spletkam. Vsaka

Kako gleda Zagreb na sporazum

O zadnjih trenutkih pred odobritvijo sporazuma s strani g. dr. Mačka je njegovo glavno glasilo «Hrvatski dnevnik» med drugim zapisalo tudi še naslednje misli in poglede hrvaških politikov na sporazum in okoliščine, v katerih se sprejema:

Točno petnajst dni po prvem razgovoru se sestajajo v Zagrebu delegati beograjskega dela Združene opozicije z našim predsednikom g. dr. Mačkom. Prinašajo mu napisan koncept načelnega sporazuma. Tega koncepta niso še podpisali šefi beograjske Združene opozicije in ga verjetno sedaj ne bo podpisal tudi g. dr. Maček. Kakor izgleda, besedilo sporazuma zaenkrat tudi še ne bo objavljeno, to pa zato, ker

dvoumnost mora biti izključena; točno določen in s popolnim obojestranskim zaupanjem prežet mora biti celoten nastop v tej veliki akciji, ker z njim bo ustvarjen tudi prvi zanesljiv predpogoj uspeha.

Delegati beograjskega dela Združene opozicije gg. dr. Lazar Marković, dr. Milan Gavrilović in Božidar Vlajić so v sredo popoldne zapustili Beograd in odpotovali v Zagreb, kamor se je tudi že vrnil iz Rogaške Slatine vodja hrvaškega naroda g. dr. Vladko Maček s svojimi ožjimi sodelavci in prijatelji. Včeraj dopoldne so se beograjski delegati sestali z g. dr. Mačkom k tako težko pričakovani seji in mu predložili v proučitev ter odobritev končno besedilo srbsko-hrvaškega sporazuma. O poteku te seje še ni bilo do zaključka našega lista izdano nobeno avtentično poročilo in javnost napeto pričakuje odločitev in sklepe, ki bodo storjeni na tem zgodovinskem sestanku predstavnikov obeh kril izvenparlamentarne opozicije. Beograjski delegati so se pred sejo napram novinarjem izrazili glede sporazuma in odločitve g. dr. Mačka skrajno optimistično, čeprav se v podrobnosti nikakor niso hoteli spuščati.

V Zagrebu se je zbrala že cela dolga vrsta opozicijskih voditeljev, politikov in narodnih poslancev. Spričo njihove navzočnosti in pa neprestano naraščajočega dotoka ljudskih množic v hrvaško prestolnico, zadobiva Zagreb tudi na zunaj podobo narodnega središča, v katerem se kuje zgodovinska usoda naroda in države.

tajnost. Sporazum je rezultat globokega spoznanja, pridobljenega z dolgoletnimi izkušnjami, da se rešitev hrvaškega vprašanja ne more in ne sme več odlašati. Bistveni cilj načelnega sporazuma je torej rešitev hrvaškega vprašanja. To delo prav gotovo ne bo lahko, ker je že dosedanje trajalo tako dolgo, kakor vrtanje dolgega predora. Zdi se pa, da je to prvo, pripravljeno delo bilo najtežje in da bo bodoči tesni, neposredni stik med odločujočimi činitelji omogočil lahek, uspešen in hiter razvoj vseh nadaljnjih dogodkov.

Vsak strah in pomislek, da zaenkrat še ne bo mogoče priti do konkretnega sporazuma med obema opozicijskima skupinama, med Srbi in Hrvati, kakor se to skuša z izvestne politične strani podtikati, sta skoro brez vsake podlage, ker sporazum izključuje vsako bojazen za državo; država je pač močnejša od vseh strank. Tudi redki dvomljivci v hrvaških vrstah se lahko potolažijo, saj sta vendar obstoj in pravica hrvaškega naroda v njegovih lastnih rokah in ne more zato utrpeti nobene škode. Politika hrvaškega naroda ni kabinetska. Njo vodi hrvaški narod sam, njegovo vodstvo pa le spoštuje voljo svojega naroda.

Rešitev hrvaškega vprašanja ni le v interesu Hrvatov, temveč prav tako v interesu Srbov in Slovencev, to pa zato, ker se mora reševati le na podlagi demokratičnih načel, torej tudi v popolnem demokratičnem načinu vladanja. To delo ne bo lahko. Da pa bo uspešno, nihče ne dvomi. Bogate izkušnje v preteklosti so nas vse iskrene Hrvate, Srbe in Slovence usposobile za veliko borbo, ki se pričinja in iz katere moramo iziti vsi, ki smo za doseženi sporazum, nad vse častno ter s popolnim uspehom. Naše narodno vodstvo bo zavedajoč se svoje neizmerne odgovornosti ne le pred sedanjo, temveč tudi pred bodočimi generacijami, izvršilo v celoti svojo veliko, sveto dolžnost in nalogo tako, kakor to zahtevajo dobrobit, čast in zdrava moč vsega naroda.

Kakor smo že poudarili, je končno besedilo sporazuma sestavljeno docela v onem smislu, kakor je to na sestanku pred petnajstimi dnevi želel g. dr. Maček in na kar so beograjski delegati v svojem imenu že takrat v Zagrebu pristali, ker so bili predlogi g. dr. Mačka po njihovem mnenju povsem spejmljivi.

Položnice

smo priložili danes vsem, ki še niso poravnali naročnine, kakor tudi vsem onim, ki jim je naročnina potekla.

Kdor pa je naročnino že poravnal in je slučajno tudi prejel položnico, naj isto izroči svojemu prijatelju ali znancu ter ga tako pridobi za naročnika našega lista.

Vsak dosedanji naročnik naj pridobi «Slovenski besedi» vsaj še enega novega naročnika.

Plačujte redno članarino!

UPRAVA.

Vzor slovanskega bratoljubja

Pokojni T. G. Masaryk je bil človek, ki si je pridobil nevenljive zasluge za vse slovanske narode

Izpod peresa dr. Jana Slavika je ob Masarykovi smrti izšel zanimiv članek, ki piše o Masaryku kot najvnetejšem slovanskem delavcu. Članek opisuje tozadevno Masarykovo delo v naslednjih preprostih besedah:

T. G. Masaryk ni umrl samo svojemu narodu. Njegova smrt bo izzvala globoko žalost tudi med vsemi ostalimi Slovani. Še noben češki duh se ni zasekal v življenje slovanskih narodov globlje, kakor se je Masaryk. Nobenega Čeha ostali Slovani doslej niso poznali tako dobro, kakor Masaryka.

Kot učenjak je bil Masaryk učitelj več generacij slovanskih narodov, zlasti Jugoslovanov. Mnogi njegovi slušatelji so dosegli pozneje v svoji domovini visoka mesta kot učenjaki ali politiki. Najgloblje pa je Masaryk vse-kakor zapisan v srcih Jugoslovanov. Od prvega trenutka, ko je vstopil kot poslanec v avstrijski državni zbor, ni več prenehal očitati in razkrivati silnih krivic in nasilstev avstroogrške vlade proti Srbom in Hrvatom. Na tem področju je dosegla njegova delavnost svoj višek v drznem, toda srečnem nastopu v znanem zagrebškem procesu leta 1909.

Mnogo učencev pa je imel Masaryk tudi med Bolgari. Da ni bil v Bolgariji tako zelo popularen, je bila kriva nesrečna politika germanofilskega kralja Ferdinanda Koburškega. Ta politika je pripeljala Bolgarsko tik pred svetovno vojno do katastrofe. Masaryk je hotel anulirati ta triumf dunajske diplomacije, ki je stremela po popolnem razdorju med balkanskimi Slovani. Skušal je pomiriti Srbe in Bolgare med seboj, kar pa se mu ni posrečilo, ker je med tem že izbruhnila svetovna vojna, ki je zopet zmedla slovanske probleme bolj, kakor so bili zapleteni kdajkoli poprej.

Srbsko-bolgarski spor je izgledal proti dogodkom v Rusiji povsem lokalni. Največja slovanska država se je med vojno znašla v taboru zapadnih evropskih demokracij. Slovani so od nje pričakovali rešitve, toda carska vlada je bila v rokah ljudi, ki so zasledovali vse druge cilje, le slovanski ne. Ko je carizem padel in so prišli na oblast komunisti, se položaj ostalih Slovanov ni prav nič poenostavil. Stari antagonizem se je pojavil v drugi obliki. V dobi carizma so Poljaki sovražili Rusijo zaradi njenega nacionalnega tlačenja. Po prevratu pa so na prvo mesto stopile socialno-politične razlike. Na Poljskem je prevzel vlado v svoje roke stan, ki ga je

boljševiška revolucija povsem uničila. Poljska se je, kot neposredna soseda Sovjetske Rusije, čutila ogroženo s strani boljševiške propagande in s programom evropske proletarske revolucije.

Nadaljeval se je tudi razdor med Velikorusi in Ukrajinci. Ukrajinski narod je padel deloma pod Poljake, deloma pa pod Sovjete. Zadostovalo bi takrat samo enostavno naklonjeno stališče Čehov proti nemu delu Ukrajincev, pa bi vzplamtelo nezadovoljstvo in srd Poljakov ali sovjetske vlade. V takih okoliščinah je bilo potrebno realno znanje in mnogo politične ostrovidnosti, da se je proti sprtim slovanskim narodom ohranilo pravilno stališče. Edini Masaryk je našel pravo, ravno pot v tem povojnem labirintu nacionalnega in socialnega kaosa.

Masaryk, avtor velikega dela «Rusija in Evropa», je predvsem spoznal, kaj pomeni ruska revolucija. V času, ko so boljševiški revolucionarni ekscesi in boljševiško nerazumevanje čeških teženj tirali češki narod v protiboljševiški tabor, je Masaryk spoznal, da gre le za nacionalni spor v notranjosti ruskega naroda samega, za revolucijo, ki se ni začela je slučajno in ki se slučajno tudi ne bo končala. Zato je izbral taktiko nevmešavanja, čeprav je odklanjal nasilno taktiko in pretirane cilje boljševizma. Njegovo politično delo je bilo razumno in pravično, tako da mu ni mogel nihče izmed sprtih slovanskih «bratov» očitati, da morda iz osebne naklonjenosti in simpatije drži pristransko s tem ali z onim slovanskim narodom.

Tega niso mogli trditi niti Poljaki, ki so sloveli zaradi svojega zagrizenega ocenjevanja češkega slovanstva. Toda tudi v tem slovanskem narodu, čigar tisk je vsak dan poln mržnje in nestrpnosti proti Češkoslovaški, ima Masaryk mnogo spoštovalcev kot velik Slovan in velik človek. V Masarykovi osebnosti so Čehoslovaki dobili prvenstvo v praktičnem delu za Slovanstvo. Zaman bi danes iskali med slovanskimi narodi človeka, ki bi tako zelo vplival na življenje in razvoj vseh Slovanov, kakor je to storil pokojni Masaryk. Nihče pred njim še ni praktičneje pokazal, kako se morejo Slovani med seboj vzajemno medsebojno razlikovati, kakor le no podpirati in kako se morejo on, ki mu zato ves slovanski svet iz dna srca vzklika:

«Večna slava in hvala največjemu Slovancu T. G. Masaryku Osvoboditelju!»

Domači pomenki

Železnica Črnomelj-Vrbovsko
se letos ne bo gradila, ker je zmanjkalo kreditov. Naše vesti iz glavnega štaba JRZ, da se bo začela graditi drugi teden, so bile tedaj preuranjene, kar lojalno popravljamo.

Vsakemu svoje

Ob otvoritvi ljubljanskega mestnega muzeja se je povsod naglašalo, da gre vsa zasluga na tem sedanji občinski upravi in bivšemu podžupanu g. Jarca. Ko je bivši župan g. dr. Puc — ne da bi hotel prikrajšati zasluge g. prof. Jarca, s katerim je prijateljsko sodeloval, — je navedbe zaradi resnice popravil, se je «Slovenec» po nepotrebnem razburil. Po nepotrebnem, kajti končno je že enkrat treba, da končamo z nedostojno in neresnično baharijo, zbijemo s klobukov pavovo perje, ki si ga danes gospodje povsod natikajo in priznamo vsakomur tiste zasluge, ki mu gredo. Spominjamo se pri tem na otvoritev nove gimnazije in nove šole za Bežigradu. Koliko je bilo tam hlapčevskega laskanja, prilizovanja in

hvalisanja! V resnici pa so obe ustanovi zamislili, izvršili in finansirali čisto drugi možje, kakor so pa tisti, ki so vse zahvale neženirano vtaknili v svoje žepel!

Beseda o politični morali

«Slovenec» piše: «V današnjem režimu sodeluje bivša SLS, da se politične strasti ublažijo in pomirijo in pripravijo tla za naroden sporazum s pomočjo demokracije in demokratičnih metod, medsebojne strpnosti ter spoštovanja vsakega poštenega političnega prepričanja. (!) Komu od političnih protivnikov se je zgodila kaka krivica proti zakonu in pravilom politične morale ter krščanskega mišljenja? Kdaj je vladala... taka politična svoboda, kakor danes...?»

Letaki

Ker ni tiskovne svobode, se širi, kakor je to povedal sam notranji minister, ilegalni tisk. Del tega so letaki, ki v gotovih krajih države dr.

kržijo v veliki množini. Zadnji teden je izšel neki letak, ki ga je «Slovenec» v celoti priobčil, češ da je podtaksen njegovim pristašem. Vsebuje pa ta letak ostudne napade na Sokolstvo, pravoslavno vero in našo vojsko, podpisana pa je od «Slovenske katoliške obrambe». Nam je stvar težko presoditi objektivno, saj...»

Naročite 'Slovensko besedo'!

„Slovenski dom“

se še vedno rad spodtakne nad «prejšnjo ljubljansko občinsko upravo», pri čemur ponavlja stare neresnice. Nedavno je zopet pogrel laž, da je prejšnja občinska uprava, pod katero razume seveda bivšo napredno upravo, kupila za Pogrebni zavod Predovičovo posestvo na Poljanah. Opetovano smo že pribili, da odgovornost za ta nakup zadeva izključno samo bivši klerikalni komisariat, ki je pod protekcijo bivše SLS gospodaril leta 1927. Na mestnem magistratu. Kljub protestu naprednih meščanskih slojev je komisar Mencinger kupil takrat omenjeno, za Pogrebni zavod gotovo neprikladno poslopje ter zabil vanj še precej stotisočakov. Takrat je SLS odobraval ta akcijo, danes bi jo rada obesila drugim na vrat. Toda tako pozabljivi ljubljanci le niso!

«Slovenski dom» se tudi jezi, da je bivša ljubljanska občinska uprava preskrbela streho nekaterim slovanskim kulturnim društvom, zlasti velezaslužnemu «Ljubljanskemu Zvonu» in «št. Jakobskemu odru». Dve instituciji, ki sta obe slovenski in ki delata z velikim uspehom za slovensko prosveto. Toda to ne ovira, da bi jih ne napadali, ker vemo, da jim je slovenstvo in slovenska kultura samo krinka za čisto druge namene. To je povsem jasno pokazala sedanja občinska uprava, ki je votirala doslej za Vincencijevo konferenco v Trnovem din 800 tisoč (osemstotisoč dinarjev!) zato, da zgradi zavetišče. Mesto torej daruje privatnemu društvu din 800.000.—, namesto da bi zavetišče gradilo samo! Ta velikodušni čin je seveda razumljiv le, če se ve, da glasila sedanje občinske uprave pišejo že sedaj o tem, da bo to «zavetišče». Posvetni dom v Trnovem, o čemur so si seveda že tudi vrabei na strehah na jasnem.

Za železnico Kraljevo-Banjaluca

je vlada zagotovila 1.200.000.000 — entisočvestomilijonov — dinarjev. Kreditov za ureditev ljubljanskega kolodvora je zmanjkalo.

Boj med demokracijo in diktaturo

Prav zanimivo piše v zadnjem času glasilo Jugoslovanske strokovne zveze, ki stoji očitvidno na povsem drugem stališču, kakor njihovi bratci iz istega gnezda, ki trenutno trobijo na veliko trombo JRZ v Sloveniji in pa v Beogradu. Ko razpravlja o odkritem boju med demokracijo in diktaturami v Evropi, ugotavlja «Delavska pravica» tudi naslednje:

«V vrtineh teh bojev smo tudi mi Slovenci, Hrvati in Srbi v naši državi Jugoslaviji. Čutimo jih vsak dan. Pravijo sicer, da gremo v demokracijo — v polno demokracijo, politično in gospodarsko — že več kot dve leti. Vendar se ne moremo ubraniti vtisa, da v resnici le menčamo na enem in istem mestu. A nekateri smatrajo za demokracijo že to, da je njihova stranka na vladi in da morejo svoje politične nasprotnike neovirano psovati. Vsi vidimo, kako malo so pri nas rodovitna tla za resnično demokracijo. Zadnjih deset let je tudi v duši širokih ljudskih plasti pri nas na Slovenskem pustilo žalostne sadove. Tudi med množice se je začela od voditeljev navzdol širiti nemoralna glede javnih zadev; to ni, kakor običajno pravimo, le politična nemoralna, marveč je ta stran samo ena poteza iz splošnega duševnega razkroja naših javnih veljakov, ki nas zastopajo zadnjih deset let. Zadnja resnična demokrata-Slovenca sta bila dr. Janez Ev. Krek in dr. Ivan Tavčar.»

Koga si bodo zapomnili?

Krščanski socialisti pišejo v svojem listu, da se je njihov delavski pokret na podlagi dr. Krekove demokratične tradicije prebil mimo vseh nevarnih čeri srečno in brez velike škode. Med «najvnetejše čeri» štejejo krščanski socialisti svoje brate iz tabora JRZ oziroma iz «Slovenčevega» in «Domoljubovega» gnezda, o katerih pravijo, da so smatrali krščanske delavce vedno za trn v peti. Nadalje zmerjajo Slovenčevce in Jerezovce za «samozvance, napol nasilnike in prave diktatorje». Dobesedno pišejo o njih takole: «Vsi vemo, kdo so bili ti ljudje. Dobro si jih zapomnimo — za tiste čase, ko bodo spet imeli, a nekateri že imajo, polna usta demokracije.» — Pa je res krepka takale klofuta, in kako bolj boli, če pride od — bratove levice...

O moralni kakovosti

sedanjih slovenskih poslancev se je že ponovno obširno razpisoval ljubljanski «Domoljub» in pokazal pri tem tako presenetljivo odkritosrčnost, da je neusmiljeno lopnil tudi po onih narodnih poslancih, ki so presedlali z Jeftičeve liste, na kateri so bili izvoljeni in na katero so v dobi petomajske volilne kampanje sveto prisegali, v novo sedlo režimske JRZ. O teh lastnih poslancih, ki zastopajo v centralističnem Beogradu poleg obeh slovenskih ministrov in nekaterih bogudopadljivih senatorjev «čisto slovenske interese» na centralističen način, je že ponovno izjavil, da so več, kakor dokazali svojo moralno in splošno nekvalficiranost za narodne predstavnike slovenskega ljudstva v beograjskem parlamentu.

O enem izmed teh JRZ poslancev, oziroma Jeftičevih uskokov, piše zanimivo poglavje tudi zadnji «Učiteljski tovariš», ki pravi med drugim: «Že v marcu letošnjega leta je utemeljeval dr. Franc Šemrov v narodni skupščini učiteljske premesitve po službeni potrebi v Sloveniji z nekaterimi primeri najtežjih moralnih zločinov. Ker ni navedel nobenega konkretnega primera, je ustvaril na ta način videz, kot da obremenjujejo taki zločini vsakega, po službeni potrebi premesitega učitelja. Takih premesitvev je pa bilo v Sloveniji v zadnjih dveh letih veliko število. Na javno pismo v «Učiteljskem tovarišu» z dne 14. marca t. l., ki ga je naslovilo na dr. Šemrova vodstvo naše organizacijske sekcije, da bi navedel za svoje trditve konkretna imena ter tako izbrisal madež na časti vseh premesčenih učiteljev, ker bi morali smatrati sicer njegove izjave kot navadno kleveto, gospod narodni poslanec ni odgovoril in vztrajno molči še do danes. Za komentiranje te vztrajnosti si lahko prihranimo steherno besedo.»

Tudi nam se zdi vsaka beseda odveč. Kaj moremo vsi za to, če pa so kranjske klobase, zaušnice in pa okusi odnosno pojmovanja o morali ter časti v naši mili domovini tako zelo različne...

Drag kruh

Na Francoskem se dobi za 100 kg pšenice toliko denarja, da je mogoče zanj kupiti 61 kg kruha. V Zagrebu — tako je izračunal «Hrvatski list» — pa se dobi za 100 kg pšenice le 25 kg kruha. Vse drugo pojedo žitni spekulant. Pri nas v Sloveniji je seveda kruh še dražji.

Res ponosni smo lahko

na ugotovitve beograjske «Pravde», ki ugotavlja na podlagi uradnih podatkov, da je v Jugoslaviji štiri milijone nepismenih prebivalcev, torej nad 25 odstotkov vsega naroda. Za odpravo analfabetizma bi potrebovali vsaj še 3400 ljudskih šol in približno 10.000 učiteljskih moči. Praktično prosvetno delo bi se moralo pač izvajati drugod, kakor pa se izvaja v mnogih primerih, ko se žrtvujejo velike vsote javnega denarja za unganjanje «prosvetnega dela» silno dvomljive vrednosti...

Mussolini je obiskal Berlin,

kjer sta s Hitlerjem oba zagotavljala svetu, da je sestanek posvečen svetovnemu miru. Človeštvo rado sliši take besede, a še rajše bi videlo dejanja. S temi govori ni izbrisana resnica, da sta prav ta dva diktatorja prisilila ves svet k novemu oroževanju, ki presega vse, kar doslej pozna zgodovina. Tako oroževanje sreče ne nosi, ker puške in topovi se prej ali slej sprožijo sami...

Zunanja politika

Zanimanje in pozornost vsega sveta je obrnil nase dolgo napovedovani in težko pričakovani obisk predsednika italijanske vlade Benita Mussolinija v Nemčiji oziroma pri šefu nemške vlade Adolfu Hitlerju. Temu pomembnemu sestanku dveh fašističnih evropskih diktatorjev je posvetila vso pažnjo zlasti diplomacija zapadnih velesil.

Obisk Mussolinija se da razdeliti po menjavanju krajev, osebnosti in dogodkov nekako na štiri poglavja: po naslednjem vrstnem redu: prvi dan je bil posvečen splošni politiki brez mednarodnih aluzij, drugi dan je zavzela izključno le vojska, tretji dan je izpolnilo ogledovanje in proučevanje težke vojne industrije, ki deluje v Porenju in Porurju brez oddiha in na vse pretege noč in dan, dočim je četrti, zadnji dan zaposlil oba diktatorja ter njune najbližje sodelavce z mednarodno politično situacijo in z zadržanjem Nemčije in Italije proti njej.

V svojih govorih so Mussolini, Hitler, Ciano in Neurath skušali navidezno izogibati se vsake agresivnosti in bi radi izumetničili nekak «mirovni apel» na zapadne evropske demokracije. Vsa izvajanja pa so vsebovala tudi slabo prikrito in pomanjkljivo maskirano grožnjo oziroma pogoje, brez katerih Nemčija in Italija absolutno ne bi bili voljni sodelovati še v bodoče pri reševanju najrazličnejših mednarodnih problemov.

Nadalje so govori zgoraj naštetih državnikov vsebovali viden dokaz trdne volje Nemčije in Italije za izvajanje dosledne in energične borbe za «mir» s tem, da se obe fašistični velesili ramo ob rami postavita v enotno obrambno fronto proti — boljševizmu. Nemški predstavniki so tudi še izjavili, da se Nemčija v izvajanju skupnega dela okrog ohranitve «miru» ne namerava in ne misli vmešavati prav nikjer, kjer ima svojo odločilno besedo že Italija.

Mussolini je ob tej priliki tudi izjavil, da se večina tako imenovanih «državniških obiskov» takoj raztopi v morju puhlih zunanjih svečanosti in se vse njihove posledice izražajo končno le v praznih, gostobesednih uradnih poročilih, dočim ostaja sicer vse pri starem. Za svoj obisk pa je odločno zatrdil, da prihaja iz srca kot viden znak srečnega prijateljstva med dvema «kulturnima» narodoma, ki sta medsebojno prežeta z brezpogojnim vzajemnim zaupanjem. Oba naroda da sta pripravljena, da bosta za skupne cilje vsak trenutek sklenila svoji desnici, vzela na pleča torniste in puške ter ramo ob rami korakala v bodočnost, ki da pripada njima.

Anekdota

Komik

Slavni francoski komik Romier je obstal nekega popoldne pred vrati velike pariške trgovine, ki se je držala z ogromnim napisom: «Pri dveh opicah». V tem hipu se je pojavil na vratih lastnik trgovine Cardin. Romier se mu je vljudno priklonil in ga vprašal: «Ali ste vi lastnik te trgovine?» «Da, jaz!» «Tad bi govoril z vašim družabnikom.» «Z mojim družabnikom? Saj ga dragi moj gospod, vendar nimam Jaz sem sam sameat lastnik trgovine.» «Tako? Zakaj naj vam pa bo potem ona druga opica v vaši napisni tabli?»

DOMA IN NA TUJEM

Koristna ljudska prehrana

Pravi prevrat v ljudski prehrani je nastal v kulturnem svetu takrat, ko je znanost napredovala toliko, da je ugotovila, da v vsakdanji človeški prehrani ni glavno izvestna množina ogljikovih hidratov in beljakovin, temveč da igrajo v prebavi poglobljeno vlogo razne rudninske soli ter druge slične sestavine, kot najboljši vzdrževalci, obnovitelji in osvežitelji človeškega organizma, t. j. krvi, mozga, mišic in kosti pa so se izkazali novo odkriti različni vitamini.

Na teh najbolj bogato v vsej človeški prehrani se je pokazalo sadje, v prvi vrsti pa grozdje. Vitamini so beljakovini podobna hrana, ki je potrebna v zelo majhnih, prav neznatnih količinah kot primes k ostali ljudski hrani; toda te izredno majhne množine vitaminov so neobhodno potrebne pri predelavi hrane v življenjske sokove. Ta stvar gre tako daleč, da človek, ki ne dobi v svoji prehrani dovolj vitaminov, počasi hira, zbolji in tudi umre.

Znanstveno je ugotovljeno, da bi dandanes brez sadne prehrane ne smel biti noben človek, ne star, ne mlad, ne moški, ne žen-

ska, ne bogataš, ne revež. Predvsem pa ne bi smel biti brez nje revež, ki mu je zato treba z javno iniciativo omogočiti ceneno nabavo sadja.

Z ozirom na dejstvo, da se ljudstvo v tej smeri še mnogo prepočasi vzgaja in navaja na uživanje sadne hrane (v Nemčiji n. pr., ki nima dovolj sadja in ga mora v velikih množinah uvažati, uživa delavec povprečno štirikrat toliko sadja, kakor naš človek, ki živi sredi sadne proizvodnje), je res že zadnji čas, da tudi mi z uspešnejšimi propagandnimi sredstvi navadimo naše ljudstvo na uživanje sadja, zlasti jabolka, hrušk in grozdja, česar vsega pri nas ne manjka.

Po vzoru drugih držav in pa nekaterih pokrajin v naši domovini naj bi se prirejali tudi pri nas posebni propagandni sadni in grozdni tedni, na katerih naj bi se po nizkih, vsakomur dostopnih cenah nudilo vsakovrstno sadje in grozdje najširšim plastem naroda na prodaj in se jih tako navadilo na redno uživanje te, za človeški organizem ter njegovo zdravje neobhodno potrebne ljudske hrane.

O kartelih in cementu

piše vojvodinsko glasilo Združene opozicije takole: «V naši državi, zlasti v mestih, se še vedno živo občuti potreba po majhnih, zdravih in dobro grajenih stanovanjih. Medtem pa se opaža v gradbeni delavnosti občuten zastoj, predvsem zaradi predragega stavbnega materiala. To velja zlasti za cement, čigar cene so pri nas daleč višje, kakor v tujini, čeprav preskrbuje ravno naša država velik del inozemstva s svojim cementom. Kartelirani producenti cementsa so šli v svoji brezobzirnosti tako daleč, da vse svoje izgube na tujih tržiščih krijejo s pretiranimi cenami cementsa v Jugoslaviji. Cement, ki ga prodajajo na tujih tržiščih po 16 dinarjev 100 kilogramov, morajo jugoslovanski odjemalci doma plačevati po 20 dinarjev. In med vsemi narodnimi prijatelji se ne najde nihče, ki bi nastopil proti temu!»

Je pač zelo hudo, če je vse povsod zabetonirano. — Bajje je tako še najvarneje...

Opozorjamo vse one, ki so prejeli današnje številko «Slovenske besede» na ogled, na vsestranske velike ugodnosti, ki jim jih nudi naša brezplačna posvetovalnica. Prečitajte oglas na zadnji strani lista!

Odkritje spominske plošče vojnemu dobrovoljcu inž. Ivanu Gosarju bo v nedeljo 3. oktobra t. l. ob 10. uri dopoldne v Škofji Loki na pokojnikovi rojstni hiši v Stari Loki št. 3. K odkritju spominske plošče, s katero hočejo vojni dobrovoljci počastiti spomin neustrašnega junaka iz borbe za osvoboditev in zedinjenje, se vabijo vsi vojni dobrovoljci ter vsa naša javnost brez posebnih drugih vabil. Pridite vsi!

RAZVITJE PRAPORA LJUBLJANSKEGA PODODBORA UDRUŽENJA ČETNIKOV je z odlokom banske uprave dravske banovine v Ljubljani z dne 28. septembra 1937 v smislu ministrske naredbe z dne 26. februarja 1917 po avstrijskem zakoniku št. 79 zabranjeno.

Četniki! Vsi člani ljubljanskega pododborja ter ostalih podoborov Udrženja četnikov, kakor tudi vsi njihovi prijatelji, se pozivajo, da se v nedeljo 3. oktobra t. l. dopoldne ob 10. uri udeležijo korporativno odkritja

Nova gradbena tehnika za šole. V Zagrebu so pred dnevi svečano otvorili moderno poslopje nove tretje realne gimnazije v Kušlanovi ulici. V kleti je zgrajena moderna postaja s hermetično zaprtimi katakombami za primer zračnih bombnih napadov. Kakor v prastarih časih prvih kristjanov, le da se zdaj vsipa krščanska ljubezen med narodi v obliki bomb izpod neba...

Letošnji pridelek grozdja v Dalmaciji je v primeri z lanskim za 30 odstotkov manjši.

Izvrstno letino koruze imajo letos v Banatu.

Velikansko palačo «Maticice hrvaških obrtnikov» so pričeli graditi v Zagrebu. Palača bo imela glavno sedemnadstropno poslopje in štiri stranske trakete, ki bodo visoki po tri, šest in sedem nadstropij. Celotna zazidana ploskev bo merila nad 7000 m². V palači bo velika dvorana za 400 oseb.

Naši rudarski strokovnjaki in inženirji so odpotovali na Bolgarsko, kjer bodo mesec dni proučevali tamkajšnje rudniške objekte in državne rudnike.

Edini živeči udeleženec zgodovinske pomorske bitke leta 1866. pri Visu je nedvomno 99letni Mijo Madonič iz Makarske.

Na proslavi 19. obletnice osvobodjenja Somborja, ki se bo vršila 13. in 14. novembra t. l., bo nastopilo 70 pevskih društev iz severnih krajev naše države.

Pravila novega društva «Srbska Straža», ki se je ustanovilo v Beogradu in proti kateremu je najostreje nastopil celotni JRZ režimski tisk v državi, je notranji minister dr. Korošec odobril.

Msgr. Karel Cankar, bivši vrhbosenski kanonik, bivši urednik Stadlerjevega «Hrvatskega dnevnika» in brat pokojnega slovenskega pisatelja Ivana Cankarja, je bil pred dnevi upokojen na lastno prošnjo kot župni upravitelj v Lukavcu pri Tuzli.

Napredni kmetje. Višji izpit za pilota-jadralca je uspešno napravil preprosti kmet Mileško Terzić. Sledeč njegovemu vzgledu so se zdaj pričeli učiti jadralnega letanja tudi mnogi drugi kmetje iz Srbije.

V zadnjih desetih letih sta bili izrečeni v vsej naši državi 102 smrtni obsodbi, od teh leta 1928. kar 18, naslednjega leta pa celo 22.

Nemška avtomobilska industrija je sklenila, da bo uvedla za vse avtomobile, ki jih bo v prihodnjih mesecih izvozila v tujino, skrajno nizke dumping-cene, ki bi pa bile v veljavi le kaka dva meseca. Na ta način namerava nemška industrija doseči uspešno propagando za svoje izdelke. Prodaja nemških avtomobilov po dumpinških cenah bi se imela pričeti najprej v Jugoslaviji, kjer bo prodanih kakih 400 do 600 manjših voz po izredno nizkih cenah.

Francoske oblasti so naredile v zadnjih dneh senzacionalna odkritja v zamotanih primerih nedavnih atentatov v Parizu in drugih francoskih mestih. Zasnovevalji atentatov so vodilni funkcionarji Francovih španskih nacionalistov, ki bivajo pod raznimi pretevezami v Franciji. Vsa francoska javnost zahteva najstrožje kaznovanje vseh aretiranih krivcev.

Svoboda v Bolgariji. Pred dnevi je bilo aretiranih v Sofiji v zvezi z razpečanjem «protizakonitih» letakov, v katerih se zahteva takojšnja izpušitev bivšega ministra Gičeva, 15 uglednih pristašev zemljoradniške stranke.

Zvezni švicarski svet je odklonil predlog o prepovedi delovanja protozoidarskih društev in lož.

Splošne tajne svobodne volitve v Sovjetski Rusiji bodo izvedene še letos 6. decembra, takoj po končanih svečanostih, ki bodo prirejane v proslavo dvajsetletnice

nastanka Sovjetsko-ruske unije. Če naš človek bere kaj takega, se mu kar milo stori pri srcu, pa čeprav je pravoveren član JRZ tabora...

Kuge, lakote in vojske, reši nas, o Gospod... V Šanghaju so oblasti doslej zabeležile že okrog 1800 primerov obolenj za kolero, ki je že docela zavzela značaj epidemije.

Devet otrok je rodila v Kartagini neka žena, in sicer prvih sedem v času od 1. do 14. septembra, zadnja dva pa 22. septembra. Živa sta ostala samo prvo-rojenca.

Svetovna proizvodnja sladkorja znaša po zadnjih podatkih 27 milijonov 785.890 ton, in sicer odpade na pridelek sladkorja iz sladkorne pese 9.841.752, na pridelek iz sladkornega trsa pa 17.944.138 ton.

Japonska bojna letala so bombardirala doslej že 65 kitajskih mest in jih močno razdejala. Pri tem je bilo ubitih skoro 10.000 oseb, po večini žensk in otrok. Pač zgovoren dokaz «civiliziranega» dvajsetega stoletja...

Za najnoveše vojne operacije na Kitajskem je morala japonska vlada votirati samo v preteklem mesecu okrog 430 milijonov jenov izrednih kreditov. Izdatki za japonsko vojno mornarico so se dvignili na 2,6 milijarde jenov. Ta vsota je nekajkrat višja od vojnih izdatkov v letih 1931/32., ko je izbruhnil mandžurski konflikt.

Ruski maršal Blücher, ki zapoveduje vsem ruskim oboroženim silam na Daljnem vzhodu, je zahteval pri osrednji sovjetski vladi v Moskvi takojšnjo oboroženo rusko intervencijo proti Japonski.

Na letošnjem kongresu Bolgarske obrtniške zveze, ki se bo vršil 14. novembra t. l. v Sofiji, bo ustanovljen Balkanski obrtniški inštitut, za katerega že pripravljata statuta in vse ostalo mešana jugoslovansko-bolgarska komisija.

Nezaslišano. Poštna uprava v Novem Sadu je vrnila 120 prosilcem vplačane instalacijske pristojbine za napeljavno telefona, češ da zaradi pomanjkanja materiala v doglednem času sploh ne bo mogla instalirati nobenega novega telefona.

Na našem Jadranu so se mudili v preteklem mesecu v velikem številu uradniki češkoslovaške tujskoprometne agencije «Cedok» in si ogledali prav vsa podjetja, kamor zahajajo čehoslovaki na počitnice. To potovanje je imelo namen, da so se uradniki na lastne oči prepričali o razmerah na našem Jadranu, da bodo potem češkoslovaškemu potujočemu občinstvu iz lastne izkušnje lahko dajali izčrpne informacije. Tudi tukaj so Čehi daleč pred nami...

Prvi razred nove tekstilne šole v okviru državne obrtne šole v Zagrebu se odprva letos in se sprejemajo vanj učenci, ki so dostopili tozadavnim zakonitim predpisom. Kakor je javnosti znano, imamo Slovenci že nekaj let tekstilno šolo v Kranju, na kateri so bili doseženi doslej najodličnejši uspehi.

Šefi generalnih štabov držav Balkanskega sporazuma so prejeli vabilo, da se udeležijo sestanka, ki bo 25. oktobra t. l. v Ankaru in na katerem se bodo podrobno razpravljala vsa skupna vojaška vprašanja balkanskih držav. Gostje bodo 29. oktobra tudi prisostvovali svečani proslavi obletnice ustanovitve Turške Republike.

Razmerje med Nemčijo in Vatikanom se je v zadnjih dneh zopet močno zaostrilo, ker je Hitler na narodnosocialističnem kongresu v Nürnbergu popolnoma ignoriral odnošaje med Berlinom in Vatikanom.

Samouprava

Vprašanja in odgovori

Vprašanje: Od davčne uprave sem dobil poziv, naj plačam znesek din 870.— kot prispevek za popraviljanje cerkve in župnišča. Smatram, da je ta poziv nepravilen. Ali morem vložiti proti temu pozivu pritožbo in kam?

Odgovor: Davčna uprava Vam je gotovo poslala poziv za plačilo cerkvene doklade na podlagi posebnega izkaza, ki ga je dobila od dotične cerkvene uprave. Cerkevna uprava pa je najbrže sestavila izkaz in predpisala doklado po zakonito izvedenem upravnem postopku. Davčna uprava Vas sedaj je terja v imenu in za račun cerkvene uprave za to, kar je cerkvena uprava predpisala. Radi tega bi bila Vaša načelna pritožba proti tej dokladi v sedanjem stanju brezuspešna. Pač pa morete vložiti pritožbo proti pozivu davčne uprave, ako smatrate, da je poziv številčno pogrešen, to je, da Vas davčna uprava terja za več, kakor ste dolžni plačati. (Možno je, da se je pri prepisovanju napravila napaka; terjajo Vas n. pr. za plačilo 870 din, dočim znaša pravilni predpis za Vas le din 780.—) V tem primeru se morete pritožiti proti pozivu davčne uprave v roku in na oblast, ki mora biti na pozivu označeno. In uspeji boste. Pazite pa na rok! — Če pa ni na pozivu pravnega pouka, kdaj in kam je treba vložiti pritožbo, zahtevajte od davčne uprave pisмено, da Vam to sporoči.

Vprašanje: Kako in kdo je upravičen sklicevati seje občinskega odbora? Ali ima občinski delovodja tudi to pravico?

Odgovor: O tem govori § 59. zakona o občinah. Po tem predpisu sme in more sklicati seje le predsednik občine, če je v službi, drugače pa le naslednji član občinske uprave, ki ima po § 71. zakona o občinah pravico nadomeščati predsednika, ako je zadržan. Iz tega izvira, da občinski delovodja nima pravice sklicevati seje občinskega odbora. — Poziv na sejo občinskega odbora mora biti pismen. Vročiti se mora vsakemu občinskemu odborniku pravočasno, (po nekem razpisu: banske uprave vsaj 48 ur pred sejo). Razen tega mora biti poziv k seji nabit na občinski deski (občinskem domu). V pozivu mora biti označen kraj, dan in ura seje ter dnevni red. Vsak drug način sklicevanja seje občinskega odbora je nepravilen in vsaka seja, ki bi bila drugače sklicana, je neveljavna.

Pišejo nam...

Iz Škofje Loke

Pri odkritju spominske plošče vojnemu dobrovoljcu inž. Ivanu Gosarju bo v nedeljo 3. oktobra t. l. ob 10. uri dopoldne v Škofji Loki na pokojnikovi rojstni hiši v Stari Loki št. 3. K odkritju spominske plošče, s katero hočejo vojni dobrovoljci počastiti spomin neustrašnega junaka iz borbe za osvoboditev in zedinjenje, se vabijo vsi vojni dobrovoljci ter vsa naša javnost brez posebnih drugih vabil. Pridite vsi!

Gimnazija v Kranju

Je postala odločno premajhna. Letos je vpisanih 740 dijakov in dijakinj. Za to veliko število stavba ne zadošča več.

Tujsko-prometna zveza v Mariboru

Je obhajala v nedeljo svojo 10 letnico. Njeno delovanje je bilo zelo uspešno. Poleg glavne poslovalnice v Mariboru ima še poslovalnice v Celju, Ptuju, Rogaški Slatini, St. Ilju, Gornji Radgoni in Dravogradu. Sodeluje s «Putnikom», pa tudi samia skrbi za tujsko propagando ter ima v turističnem pogledu popolno organizacijo, ki «Putnikovo» še prekaša. O priliki slavnosti je Zveza otvorila nove lege prostore v mariborskem Gradu. Zvezi in njenim marljivim sodručnikom naše čestitke!

Med dvema frontama

Vsetedensko pisanje celotnega jugoslovanskega tiska o največjih poveljih manevarih jugoslovanske vojske ob Kolpi ter po skalnatih grebenih in pobočjih divjih Gorjancev ni dalo mirno spati tudi naši ožji prijateljski štiriperesni detelji. V vseh je tlela živa želja, da bi si pravi od blizu, tako rekoč na fronti sami ogledali znanje in sposobnosti onih, ki jim je izročena skrb za varnost domovine in nas vseh. Toda ta pekoči ogenj naše radovednosti je ves pretekli teden gasilo neprestano deževje, ki ni hotelo prenehati niti za trenutek, kakor da je morala naša odlična vojska res v najtežjih razmerah in naravnosti nemogočem vremenu, po «višjem» nalogu, polagati najstrožji izpit o svoji usposobljenosti in vojni pripravljenosti. Toda petkova dunajska vremenska napoved nas je navdala z zadnjim upanjem in novim pogumom, kajti dejala je: V soboto znatno izboljšanje, v nedeljo — najljepši dan! In tako je tudi bilo!

Hoteli smo videti zaključno bitko na Gorjancih in tako smo zdržali v soboto še prej, ko dan se zaznava, po Dolenjski cesti proti Novemu mestu, skozi katero smo krenili proti Gorjancem v največji jutranji tišini. Ustavili smo se pred gostoljubno Badovinčevo gostilno na Jugorju, kjer je bil sedež razsodniškega zbora, to je nevtralec z belimi trakovi na rokavih. Bili smo na cilju.

Krenili smo na fronto, ki se je raztezala ob obeh straneh nevtralne ceste. Imeli smo srečo. Odločilna bitka se je bila z vsemi vrstami orožja neposredno pred našimi očmi. Ko smo po nekaj sto korakih stali sredi najživahnejše bitke in je pokalo okrog nas, kakor v pravi pravcati vojni, smo šele mogli doumevati veličino požrtvovalnosti, trpljenja, naporov in junaštva vseh teh deset in desetišočet kadrovec in rezervistov, ki so že deset dni in deset noči, neprestano premočeni do kože,

ob izključitvi sleherne, tudi najmanjše udobnosti, ki jo more nuditi hlev ali svišli, marsikdaj tudi brez vsega toplega v želodcu, zvesto in brez nevolje izpolnjevali povelja in svojo vojaško, državljansko dolžnost. Ponosni smemo biti skoro do napuha na tako vojsko, na tako disciplino, na take junake! In naše bodočnosti nas ni treba biti strah! Upravičeno je izrekel knez-namestnik Pavle ob zaključku manevarov tako tople pohvalne besede, prav nič nista ob tej priliki pretiravala s svojo pohvalo tudi vojni minister in glavni vodja manevarov. Nič manj umestno pa tudi ni bilo prisrčno, odkrito priznanje naši vojski iz ust češkoslovaškega vojnega ministra Mahnika, ki ga je izrekel v imenu tujih vojaških misij, ki so se na lastne oči ves teden prepričevale o upravičenosti izrednega slovesa, ki ga uživa v svetu nenadkriljiva jugoslovanska armada.

Za mizami Badovinčeve gostilne na Jugorju je vrelo in šumelo, kakor v panju. Oficirji, z generali na

čelu, so beležili, pisali, sklepali, ocenjevali, odrejali in zapovedovali, vse brez prestanka in zivalno, kakor stroj. Stara šola iz svetovne vojne, pomlajena z vojnimi akademijami zadnjih dvajsetih let, je preizkušala ono znanje, ki je največkrat odločilno v oboroženih obračunavanjih med sprtimi narodi.

Kmalu smo navezali z njimi stike, zlasti blizu smo si pa prišli v trenutkih, ko je tromba naznanila konec manevarov. V svojo sredo smo dobili mnogo znancev in prijatelji smo se tudi z mnogimi onimi, s katerimi nas je usoda ta dan prvič, pa morda tudi zadnjič združila za isto mizo. Tam Srbijanec kapetan Simo, tu na levo zopet pobratim kapetan Zvonko, Hrvat, tam njihov tovariš Slovenec Pavle, pa zopet drugi znanci, poveljnik ljubljanskega «Triglavskega polka» s svojimi junaškimi fanti, pa prijatelji oficirji s svojimi nenadkriljivimi planinci itd. itd. Tu, na licu mesta, smo se mogli na lastne oči prepričati, kako podle in zlobne so bile vse govorice, da se hrvaški rezervisti niso odzvali pozivu na maneuvre in da so

hrvaški kmetje odklonili oddajo svoje živine in vozov v ta namen. Laž se je pač sama ubila zaradi svojih kratkih nog.

Zvečer pa, pred solničnim dnevom velike revije čet pred najvišjimi vojaškimi dostojanstveniki Jugoslavije in vseh zaveznških ter prijateljskih držav, kakor tudi pred desetisočglavo množico naroda iz vseh krajev Slovenije in Hrvaške, nas je združila sredi najlepših belokrajinskih goric globoko občutena pesem s te in one strani Kolpe ter ob rujni kapljici in zamamni milini poznajesenskega večera na veke utrdila pobratimstvo med sinovi istega naroda in iste krvi. Dokler bo med vsem jugoslovanskim življenjem taka trdna bratovska povezanost med vojsko in civilnim prebivalstvom ter taka disciplina in zvestoba, kakor so jih pokazali zadnji kolpski manevari, bodo vse nakane sovražnikov znotraj in zunaj državnih meja brez uspeha in upa zmage. Ljubezen in zvestoba vojske do kralja, naroda in domovine predstavlja moč in ponos velike Jugoslavije.

Velika odprodaja!

Radi renoviranja lokala
odprodajam 2000 parov čevljev
vseh vrst
po globoko znižanih cenah
Odprodaja traja samo od 1. do 15. okt.

„JE-JA“

Ljubljana, Miklošičeva c. 36.

Trajno kodranje samo Din 60.-

Izdelava garantirano dobra.

Frizerski salon

MIRKO ZALETEL, Ljubljana
Cesta 29. oktobra (Rimska) št. 24

V restavraciji

„KATRCA“

pod Rožnikom

se zopet dobijo vsak
petek, soboto in
nedeljo sveže
kravice in pečenice
ter vsa gorka in mrzla
jedila po najnižjih cenah.

Toči se tudi

pristna dolenjska portugalka,
dolenjski cviček ter
ostala najboljša štajer-
ska in dolenjska vina.

Za obilen obisk se priporočata
Katrcia in Tone Primožič

ANTON KOVAČIČ

Izdelovanje glinastih peči v najmo-
dernejših vzorcih. Postavitve vsako-
vrstnih štedilnikov in kaminov. Ob-
laganje hodnikov, kopalnic, mesnic
itd. z belimi ali barvanimi inozem-
skimi email ploščami. Samotne in
kmečke peči. Vsa v stroko spadajoča
popravila izvršujem točno. Cene so-
lidne. Garancija za material in delo.

Ljubljana, Viška ulica št. 3
(Rožna dolina) - Telefon št. 33-57

Oglašujte v
„Slovenski besedi“

Zahvala

Vsem, ki ste delili našo bol ob smrti gospe

Olge Tancig

in jo poslednjič tako lepo počastili, se najlepše zahvalujemo.

Obitelj Tancigova
in ostalo sorodstvo

NAŠ RADI
SVOJIH
IZREDNO NIZKIH CEN
SPLOŠNO ZNANI
IN PRILJUBLJENI
**JESENSKI
SEJEM**
SE PRIČNE 1. OKTOBRA

ANT. KRISPER

LJUBLJANA

MESTNI TRG 26 STRITARJEVA UL. 1-3

Posvetovalnica

za naročnike „SLOVENSKE BESEDE“

Kdor je plačal naročnino za „Slovensko Besedo“, se lahko brezplačno poslužuje naše posvetovalnice, kjer dobi informacije:

- o vsakovrstnih vlogah na upravne oblasti, občino, srez, banovino in na ministrstvo;
- o prošnjah za vojaške oprostitev;
- o vlogah na davčne oblasti;
- o zakonitih socialnih dajatvah; skratka
- o vsem in vselej, kadar potrebujete nasvetov, da pridobite ali očuvate socialne ali go-spodarske pravice.

Na posvetovalnico sporočite pismeno svoje želje, nakar dobite takoj tudi pismen odgovor. Za odgovor pošljite znamko za 2 Din

Dopise pošljite na naslov:

„SLOVENSKA BESEDA“
Ljubljana, Šelenburgova ulica 7/II.